

РОЗВИТОК ФЕМІНІСТИЧНИХ ЗАСАД У ТВОРЧОСТІ Д. Г. ЛОУРЕНСА

У статті розглянуто творчість англійського письменника Девіда Герберта Лоуренса у контексті феміністичного руху й сексуальної революції. Звернено увагу на майстерність змалювання жіночих персонажів письменником під впливом феміністичних, суспільних, культурно-історичних засад та особистих переконань Д. Г. Лоуренса. Виявлено, що основою сексуальної революції було, передусім, вивільнення жінки від рабства, що їй дало змогу брати участь не лише у народженні та вихованні дітей, а й у розвитку суспільного, політичного, культурного та морального життя народу.

Останні три десятиліття XIX ст., як і перші три десятиліття XX ст., стали добою дедалі більшого зростання сексуальної свободи для представників обох статей. Чільне місце в них займає феміністичний рух, у програмі якого піднято лозунг сексуальної революції. Зміни ж кінця XIX ст. були важливим кроком вперед з точки зору жінок, бо завдяки ним вони могли звернути увагу на значення власних еротичних потреб. З роками мінялася сутність і програма сексуальної революції, нерідко доходило й до контрверсійності.

Нас же цікавитиме питання сексуальної революції, яке не могло не торкнутися саме літературного аспекту розвитку культури. Ще у літературі вікторіанської доби можна побачити три різні реакції на сексуальну революцію, кожна з яких породила, за словами Кейт Мілет, окрему течію, чи, як би ми сказали, мистецьку орієнтацію. Перша з них – реалістична, представники якої висловлювали свої позиції як у полеміках різного роду та наукових дослідженнях, так і у творах, романах і п'єсах. Друга реакція породила сентиментально-лицарську мистецьку орієнтацію. Ця орієнтація швидше закликала до витриманості й урочисто заявляла про свої добрі наміри, ніж пропонувала якісь конкретні зміни. По суті, її мета загалом полягала в тому, щоб запобігти будь-яким змінам, проголосивши статус-кво і задовільним, і природним.

Третя течія, яку дослідниця виокремлює як фантазійну, майже цілком пов'язана з суто чоловічими поглядами. Вона часто відбивала несвідому, емоційну реакцію чоловіка на те, що йому видавалось жіночим злом, а саме: сексуальність [1: 213]. Поглядами цієї орієнтації у своїх творах частково керувався і Лоуренс, адже у повістях та оповіданнях останнього періоду його творчості він висміює жінку за неповноцінність, пасивність та неадекватність її сексуальності, хоч гомосексуальні відносини теж вштовхували та соромили письменника. Проте, хоча і в Лоуренса, і у фантазійників є велика схожість із давнім міфом про жіноче зло, можна помітити й щось нове: болуче самоусвідомлення. Побачивши, що в культурі вікторіанської доби є чимало такого, з чим не можна миритися далі, вікторіанці ще завзятіше, гіперболізовано, почали обстоювати давнє. Фантазійна орієнтація – найбільш двозначна з вищезгаданих. Перші дві мали своє усталене ставлення – за або проти сексуальної революції, – а третя давала плутану відповідь, як і Лоуренс. Попри есканізм та ухильність, характерні для творчості представників фантазійної орієнтації (бо здебільшого вони відмовлялися дивитись у вічі соціальним реаліям з іще більшою рішучістю, ніж представники лицарської, що принаймні ховалися за формули), вони великою мірою посприяли сексуальній революції, як наприклад і блумсберійці, "однією з основних потреб етики яких була потреба "самовідречення" від життя задля пізнання краси та творення шедеврів мистецтва" [2: 389]. Завдяки своїй улюбленій тактиці – втечі у несвідоме, у світ фантазій – вони визволили більше сексуальної енергії і висловили куди глибші сексуальні потяги, ніж їхні суперники. Через те вони висувалися в авангард сексуальної революції, в саме осереддя сексуальності, пропонуючи наполегливіше, ніж решта, хоч і вельми непослідовно, дати більше попуску в царині сексуальних звичаїв і "відхилень". Ця орієнтація також стала центром вияву гомосексуальних почуттів та прихильності до деяких інших практик, що, заслуговують на назву статевих збочень. Хоча засоби, до яких удавалась фантазійна орієнтація, були ірраціональні, опосередковані, а часом навіть хибні, вона спромоглася на початковому, нерозвиненому рівні дослідити сексуальну політику. Натомість лицарська орієнтація, глибоко антиреволюційна та консервативна, була вкрай непродуктивна, – ніколи не ступила далі порожніх заяв. Саме реалісти та фантазійці спричинились до сексуальної революції, як і Лоуренс, який одним із перших наважився на такі відверті створення жіночих персонажів та відстоювання певних позицій сексуальної революції.

Варто пам'ятати, що тільки в окремих представників кожної орієнтації можна побачити незмішані, чисті погляди на сексуальну революцію, зайве й казати, що всі вони були рівними, стабільними. Адже й творчість Лоуренса не є від початку до кінця одноманітною – ранні погляди письменника не зовсім співвідносяться із пізньою його творчістю. Реформатори часто боялися наслідків бодай найменшого послаблення сексуальної моралі; представники фантазійної орієнтації відчували водночас і страх, і втіху,

і провину. Реформаторські романи були виповнені лицарськими почуваннями, траплялися навіть оптимістичні запевнення, що зображені неподобства – це явища поодинокі чи виняткові, і виправити становище можна самою любов'ю.

Лоуренс перебував у гущі подій свого часу, був одним із письменників, творчість якого викликала більше критики, аніж схвалення, – і нашим завданням є презентувати характерну реакцію цього митця пера на сексуальну революцію, бо огляд та оцінка всієї його творчості є предметом іншого, самостійного дослідження. Загалом, письменники-чоловіки реагували на сексуальну революцію або з галантним завзяттям, або з підозрілою двозначністю. Пам'ятаймо, що та доба дає нам, крім того, ще й куди вартіснішу інформацію: ми бачимо перший вислів власне жіночих поглядів на сексуальну революцію. Сексуальна революція пробуджує їхні справжні жіночі почуття, які відображаються в красному письмі, згадаймо творчість Бронте чи Вульф. Адже літературно-критичні погляди Вірджинії Вульф склалися під впливом філософських та естетичних принципів угруповання Блумсбері, як і у творчості вищезгаданого Лоуренса. Її творчість сестер Бронте насичена пафосом протесту проти соціальної несправедливості та місця жінки у буржуазному суспільстві. Критика існуючих правил овіяна в їхній творчості духом бунту та непокори, який втілений в образах героїв, що не бажать миритися із законами буржуазного світу. І саме цей дух протесту та активної протидії складає сильну сторону творів Бронте¹.

Міл та Енгельс розглядали сексуальну революцію на теоретичному й раціональному рівнях, Гарді, Вульф, Бронте та ін. змальовали її в художній прозі – з меншою об'єктивністю, зате з більшим інформаційним багатством, розповівши про пов'язані з нею конфлікти та пробуджені нею почуття.

Є певна логіка в тому, що після тривалого періоду сексуальних репресій, коли сексуальна енергія зрештою набула способів визволення і її нагромаджений динамізм знайшов шляхи витоку, ця енергія подалась на манівці, обернувшись неврозами, збоченнями та іншими антисоціальними формами сексуальності. Цей аспект можна зустріти у творчості О. Вайльда. Революційна енергія його утвердження гомосексуалізму, за який згодом самі обставини змусили автора стати мучеником, пройти через суд та ув'язнення, безпосередньо в творчості письменника обернулася на реакційну фантазію, що й далі виставляє фатальну жінку жінконенависного міфу, жіноче зло. Саме особиста потреба змусила Вайльда оперувати символами й відмовитись від зображення реальних жінок серед обставин, що сформували їх, жінок, під впливом традицій та виховання, і тепер ці жінки прагнуть визволитися з-під влади обставин. Вайльд порушив куди сильніше патріархальне табу, і кара була негайна і страшна.

Сексуальна революція позначилася й на доробку Лоуренса. Як же: співвідноситься його творчість і життєва позиція з таким соціальним та феміністичним явищем, як сексуальна революція? Вже неодноразово говорилося про життєвий і творчий шлях письменника, а ми тут намагатимемось розкрити питання сприйняття Лоуренсом-письменником сексуальної політики як такої.

Отож, найбільш актуальними для письменника виявились теми жіночої емансипації та складність долі молодого покоління, які пронизують його твори 20-х років – про це свідчать його листи:

"Я не можу писати лише про те, що мене глибоко хвилює: а в даний момент – стосунки чоловіка та жінки. Зрештою, в цьому – в становленні нових чи перебудові старих відносин між чоловіком та жінкою – і полягає основна проблема сьогоденного дня" (Д. Г. Лоуренс. "Із листів Едварду" юристу) [3: 244].

Практично в кожному романі зрілого Лоуренса є автоперсонаж. Істотним є факт, що в "Коханці леді Чатерлей" точку зору романіста втілює не знаний аристократ, не вибраний інтелігент, а людина, що нижче стоїть за своїм соціальним положенням, що не соромиться перетворити власний простонародний вислів у засіб соціального захисту. Адже приставши до середнього класу (соціальне походження письменника, змішане: мати – інтелігент, вчителька, батько – шахтар), Лоуренс все ж писав про так званих "маленьких людей". Розумна та приваблива Коні – Чатерлей, уроджена Рід, – також дитя зламу століть. І для Лоуренса надзвичайно важливо переломити в призмі її сприйняття світу та навколишнього середовища – сприйняття молодої англійської жінки із "середнього класу".

У "Коханці леді Чатерлей", як і взагалі в останньому періоді своєї творчості, Лоуренс використовує слова "сексуальний" та "фалічний" як однозначні, тож звеличення сексуальної пристрасті й надало книжці такої великої слави та схвилювало тогочасних критиків й прирекло її на цензурну заборону. Наголошуючи, що місія Мелорза – шляхетне й доконечне завдання визволити сексуальні взаємини з-під влади хибних заборон, засудити літературу, що змальовує їх хтивими і святенницькими евфемізмами, Лоуренс насправді ревно обстоює зовсім інше – "фалічну свідомість". Ідеться не так про "воскресіння тіла", "природне кохання" чи інші гасла, під якими був розрекламований роман, як про перетворення чоловічої зверхності на містичну релігію, світову, а може, навіть інституціалізовану. Це сексуальна політика у своєму наймогутнішому вияві, тому Лоуренс – її виразник у художньому слові – найталановитіший і найзавзятіший політик у царині міжстатевих відносин даного періоду, чого не можна

¹ Детальніше див. про образ жінки в англійській літературі в другому розділі дисертації І. О. Стешин [Стешин І. О. Художнє втілення феміністичної ідеї в найновішій британській і українській прозі (А. Картер, О. Забужко) : дис. ... на здобуття наук. ступ. канд. філол. наук : 10.01.05. – Тернопіль, 2002. – 189 с.]

помітити у творчості Любченка, оскільки той був обмежений українською історико-суспільною традицією у написанні таких відвертих творів. Ще більшу витонченість погляди Лоуренса набувають тому, що їх передано через жіночу свідомість. Не дивно, що Сімона де Бовуар влучно помітила, що Лоуренс усе життя писав "путівники для жінок" [4: 209]. Коли розглянемо твір детальніше, побачимо, що сцени сексуальних взаємин у романі зображені відповідно до сформульованого Зигмундом Фрейдом принципу "жінка пасивна, чоловік активний". Лоуренс знав твори Фрейда неглибоко, і то не з першоджерел, але, здається, був добре ознайомлений із теоріями жіночої пасивності та чоловічої активності й, безперечно, вважав їх за дуже зручні.

Сексуальна революція зробила дуже багато для визволення жіночої сексуальності. Лоуренс як незвичайно вправний політик побачив у цьому дві можливості: або революція надасть жінкам самостійності та незалежності, що була йому і страшна, і ненависна, або ж нею можна так маніпулювати, щоб створити нову залежність та підпорядкування, іншу форму згоди з чоловічим проводом та привілеями. Отакі увявлення в руках англійського письменника могли стати чудовим зняряддям удосконаленого поневолення жінки.

Лоуренс палко вірив у міф про природу, згідно з велінням якої, жіноча особистість вроджена, тож навіть почуття сорому – не наслідок виховання, а успадкована риса. Роман "Коханець леді Чатерлей" – це програма як соціального, так і сексуального спасіння. У той час Лоуренс ще гадки не мав, що сексуальна революція, змінюючи настрої суспільства й навіть структуру психіки, є безперечним елементом будь-яких радикальних соціальних змін. За словами Кейт Мілет, його рецепт – це суміш Моріса та Фрейда: треба позбутися цієї машинерії й повернути індустріальну Англію в часи, дуже близькі до середньовіччя [1: 388]. Передусім, цього можна досягти, повернувшись до давніх ролей, властивих кожній статі. Сучасний чоловік нікчемний, сучасна жінка – пропаще створіння (в цих обох трагедіях причина й наслідок можуть мінятися місцями), а світ стане таким як слід тільки тоді, коли чоловік відновить своє панування над жінкою, утвердивши ту цілковиту психологічну та чуттєву зверхність, що тільки й може забезпечити жінці реалізацію її природи. Лоуренс, до речі, ніколи не вживає в романі слово жінка, не додавши до нього прикметників "таємнича" або "дивна": напевне, аби переконати читача, що жінка – темне доісторичне створіння, покірне прадавнім інстинктам.

Тобто, підводячи межу, варто сказати, що героїні Лоуренса, Коні, треба позбутися самої себе, свого "Я", волі, індивідуальності – всього, що з'явилося у жінки нещодавно, викликавши у приголомшеного Лоуренса глибоку неприязнь. Він гадав, що його місія – викоренити ті атрибути. Критики часто доходять хибного висновку, гадаючи, ніби письменник радив обом статям припинити утверджувати в запеклій боротьбі свою дрібну, егоїстичну волю. Ця думка аж ніяк не має слушності. Мелорз і решта Лоуренсових героїв невпинно утверджують свою волю над жінками та дрібнішим людом, їхня місія – керувати. Лоуренс і гадки не мав, що чоловіки коли-небудь припинять бути панівними індивідуалістами. Тільки жінка повинна опиратися прагненню бути собою. Констанс Чатерлей (Коні) була друкаркою та помічницею свого чоловіка й припинила служити тому негідному панові тільки тоді, коли стала ученицею Мелорза й дружиною фермера. Їй ніколи не давали змоги самостійно обирати собі роботу, і навіть думку про це Лоуренс уважав би за непристойність. У подобі слуги Мелорз має безмежну впевненість і виразну ідентичність; проти нього леді Чатерлей постає як нерішучий самозванець.

Романи XVII – XIX ст. часто зображували, як шляхетний джентльмен удається до експлуататорських статевих взаємин із служницями. Лоуренс начебто розвернув цей класовий зв'язок, поєднавши леді зі служником, і, як стверджувано, його книжка виповнена переконливого демократизму, доводячи, що класова система – "анакронізм". Проте Мелорз, природжений джентльмен, отже, вищий за лорда Чатерлея, такий самий великий сноб, як і Коні, у своїх проповідях висловлює власну Лоуренсову неприязнь до пролетаріату, від надр якого письменника врятували його незвичайні здібності. Мелорз теж зневажає свій власний клас. Коханці не так замостили прірву між класами, як оминули її, піднісшись до аристократії, – начебто основаної скоріше на сексуальному динамізмові, ніж на заможності й становищі.

Попри всі звертання до традиційного політичного фашизму, властиві середній та пізній творчості Лоуренса, саме сексуальна політика найдужче приваблювала його увагу і як основа звеличення Я, і як перехід до інших форм цього звеличення. "Коханець леді Чатерлей" – це твір, близький до любовного роману в такій мірі, наскільки спромігся підступити до нього Лоуренс. Водночас це немов розпачливий крик поразки, а то й каяття в чоловіка, що замірявся на більше, а мусив задовольнитися тим, що йому дісталось. Проте як підручник із тактики міжстатевих взаємин, створений у добу реакції у сексуальній політиці, цей роман аж ніяк не можна назвати невдачею. Нам не раз доводилося чути, що Лоуренс реабілітував свого батька й чоловіків, належних до його соціального стану, створивши Мелорза та подібні до нього образи. На жаль, це не так. Мелорз, як зауважив один критик, "насправді замаскований джентльмен" [5: 31], і якщо портрет zdeградованого п'яка в романі "Сини й коханці" жорстокий, то тут усе ж менше жорстокості, ніж у перетворенні цієї жертви індустріального насильства на пересиченого сексуального супермена, що є занадто великим снобом, аби належати чи то до робітництва, чи то до середнього класу. Пізній Лоуренсів герой – це, безперечно, його власна фантазія про батька, якого йому

хотілося б мати. Так само й леді Чатерлей – прикрашений варіант його рідної матері. Як і його власна дружина, Фріда фон Ріхтгофен, це справжня леді, а не ота розчарована жіночка з шахтарського селища з порепаними червоними руками, яка боїться, що її одяг надто пошарпаний, аби з'явитись у ньому в Лінкольнському кафедральному соборі. Роман "Сини й коханці" зображує Лоуренсових батьків без особливого блиску. Усі романи пізньої творчості – це відтворення шлюбу його батьків, а також його власного, змодельованого за батьківським, проте цьому шлюбові властивий куди більший ступінь соціальної рухливості. Адже судячи з творів письменника, можливо, частково навіяний матір'ю, свій шлях Лоуренс бачив як покликання підвестися над середовищем свого походження й вийти за його межі.

У середньому періоді творчості він зосередив свою увагу на капіталістичному середньому класі, а в останні роки життя боронив примітивні суспільства, де з вітхою спостерігав, що чоловіча зверхність – не просто соціальний феномен, надто пом'якшений класовим антагонізмом, а всеохопний релігійний культ. В образі Урсули в романі "Веселка" Лоуренс зображує нову жінку. Урсула Бренгвен мала реалізувати честолюбні прагнення своїх предків, бо відколи продовжувався рід Бренгвенів, чоловіки дивилися назад, на ниви, родючу землю, а жінки линули поглядом уперед, до навчання й до міст. І саме Урсула дійшла до обіцяної землі бренгвенських жінок, вийшовши за межі їхнього вузького традиційного світу, вона дістала роботу, подалась до університету: "She was perfectly sure of herself, perfectly strong, stronger than all the world..." [6: 419] – Вона була повністю впевнена у собі, дійсно сильна, сильніша понад усе в світі (переклад наш – Н. В. Собецька). Для неї жіноча свобода означала щось реальне й глибоке. Вона, можливо, відчувала, що десь у чомусь не вільна, та їй хотілося бути вільною. Її душа повставала, адже вона розуміла, що визволившись вона щось здобуде. Залишивши дім і заробляючи собі на прожиток, вона зробила твердий і рішучий крок до визволення.

Попри всю надмірну шанобу письменника до материнських постатей – а фактично, саме через неї, – нова жінка в особі Урсули Лоуренсові була майже нестерпна: "It was like deference to her, and made her feel as if she represented before him all the grace and flower of humanity... She was Woman, she was the whole of Woman in the human order" [6: 412]. – Це було повагою до неї і змушувало її відчувати, ніби вона втілює в його очах всю вишуканість і цвіт людства. Вона була Жінкою, вона була усім Жіночим з людського роду (переклад наш – Н. В. Собецька). Як видно із твору, для автора притаманне надмірне, майже інфантильне бажання зречтись геть усього задля матріархальних постатей минувшини. Його немов полонили їхні плідність, утихомиреність, магічний зв'язок із землею та місяцем. Та коли створіння, обдароване такою страхітливою манною, вступає у вузьку і, на Лоуренсову думку, суто чоловічу сферу інтелекту й громадської діяльності, письменника, здається, проймає справжній страх. Якщо Урсула володіє такими таємничими жіночими силами, то Лоуренс немов передчуває, що чоловікам тоді лишиться небагато місця. Він переможений у своїй власній царині й розбитий у жіночій. На нашу думку, більшість аспектів Лоуренсової сексуальної політики можна пояснити саме цим варіантом жіночої емансипації; чимало тем і концепцій його пізнішої творчості є реакцією на саме нього.

Звернімо увагу, що Лоуренс почав свою творчість у розпалі жіночих рухів і став боронитися від них. У своїх подальших романах автор розроблятиме тему чоловічих союзів, що набиратимуть дедалі виразнішого політичного характеру, відкидатиме жінок і мститиметься їм за ті труднощі, з якими зіткнувся Лоуренсів чоловік, намагаючись підпорядкувати їх собі. Письменник відвертатиметься від жіночих вимог мати суспільне визнання, розвивати власну особистість і з усе дужчим завзяттям ревно обстоюватиме чоловічі привілеї у царині офіційної політики, мистецтва та громадської діяльності. Лоуренс повернувся спиною до кохання. Відтепер він марить лише владою – спершу над жінками, а потім над нікчемними чоловіками, що чітко розкривається у "The Plumed Serpent".

Отже, оскільки стан, який названо патріархальним устроєм, існував так довго і мав такий універсальний успіх, то, на думку письменника, замало підстав сподіватися на якісь кращі переміни. Але життя їх дало, переміни прийшли. Принаймні почалися, і, не спроможні бути не зауваженими спостережливим митцем, викликали його неспокій. Лоуренс абсолютно правильно передбачив майбутні в той час радикальні перетворення глобального масштабу та певні негативні наслідки сексуальної революції. Адже, зникають традиційні сексуальні заборони і табу, передусім ті, що становлять найбільшу загрозу для патріархального моногамного шлюбу, розвивається гомосексуалізм, зростають "незаконна" народжуваність, дошлюбні, позашлюбні стосунки, а також статеві відносини у підлітковому віці. Прогресує стандарт вседозволеності та сексуальної свободи. Ліквідується поділ ролей між статями, а повна економічна незалежність жінки підриває авторитет та фінансову організацію шлюбу, на зміну шлюбові приходять добровільний союз. Проте основою сексуальної революції було, передусім, вивільнення жінки від рабства, що їй дало змогу брати участь не лише у народженні та вихованні дітей, а й у розвитку суспільного, політичного, культурного та морального життя народу. А цього не хотів зауважити Лоуренс.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Мілет К. Сексуальна політика : [пер. з англ.] / К. Мілет. – К. : Основи, 1998. – 619 с.

2. Аникин Г. В. История английской литературы / Г. В. Аникин, Н. П. Михальская. – Москва : "Высшая школа", 1975 – 528 с.
3. Кон И. С точки зрения сексологии / И. Кон // Иностран. литер. – 1991. – № 6. – С. 237–246.
4. De Beavoir Simone. The Second Sex / De Beavoir Simone. – New York : Knopf, 1953. – 387 p.
5. Humm M. Słownik teorii feminizmu, z ang. przełożyli B. Uminska [i in.] / M. Humm. – Warszawa : Semper, 1993. – 267 s.
6. Lawrence D. H. Sons and Lovers / D. H. Lawrence. – Harmondsworth, Middlesex, England. – 1977. – 420 p.

REFERENCES (TRANSLATED & TRANSLITERATED)

1. Milet K. Seksual'na polityka [Sexual Policy] : [per. z angl.] / K. Milet. – K. : Osnovy, 1998. – 619 s.
2. Anikin G. V. Istoriiia angliis'koi literatury [History of English Literature] / G. V. Anikin, N. P. Mikhal'skaia. – Moskva : "Vysshiaia shkola" 1975. – 528 s.
3. Kon I. S. S točki zreniia seksologii [From the Point of Sexology View] / I. S. Kon // Inostr. liter. [Foreign Literature]. – 1991. – № 6. – S. 237–246.
4. De Beavoir Simone. The Second Sex / De Beavoir Simone. – New York: Knopf, 1953. – 387 p.
5. Humm M. Słownik teorii feminizmu, z ang. przełożyli B. Uminska [i in.] / M. Humm. – Warszawa : Semper, 1993. – 267 s.
6. Lawrence D. H. Sons and Lovers / D. H. Lawrence. – Harmondsworth, Middlesex, England. – 1977. – 420 p.

Матеріал надійшов до редакції 16.07. 2013 р.

Собецька Н. В. Развитие феминистических основ в творчестве Д. Г. Лоуренса.

В статье рассматривается творчество английского писателя Дэвида Герберта Лоуренса в контексте феминистического движения и сексуальной революции. Обращается внимание на мастерство изображения женских персонажей под влиянием феминистических, общественных, культурно-исторических основ и личных убеждений Д. Г. Лоуренса. Выявлено, что основой сексуальной революции было, прежде всего, освобождение женщины от рабства, что дало ей возможность принимать участие не только в рождении и воспитании детей, а также в развитии социальной, политической, культурной и моральной жизни народа.

Sobets'ka N. V. The Development of Female Principles in D. H. Lawrence's Novels.

The article demonstrates that creative work of an English writer D. H. Lawrence deals with the feminist movement and sexual revolution. The attention is drawn on the mastery of female characters depiction under the influence of famine, general, cultural-historical bases and personal D. Lawrence's ambitions. It is found out that the basis of the sexual revolution was, primarily, the emancipation from slavery, giving her the opportunity not only to take part in bearing children and their upbringing, and also in the development of the social, political, cultural and moral folk's life.